

§ 2. Съзнание и социален животъ. Единството въ човѣшкитѣ действия. Индивидуалното съзнание е пътъ къмъ съзнателна солидарность.

Защо да не считаме, съ Bergson, че развитието на живота се идентифицирва съ това на съзнанието? Или че жизнениятъ пътъ е изобщо пътъ на съзнанието? Съзнанието съдържа въ себе си квинтесенцията на всички минали състояния отъ цѣлата необхватна и незнайна минала верига на Живота. То е разцвѣта имъ. Представлява, въ своята цѣлокупность, т. е. въ сбора отъ яснитѣ и тъмнитѣ си състояния, резултатъ отъ неизброими и неизследвани състояния и развития. Съзнанието — нека речемъ — никне отъ най-далечнитѣ фази на живота, развива се заедно съ него и процвѣтѣва въ онези условия, които социалния животъ създава.

Бергсонъ счита, че животътъ се стреми къмъ създаване на колективното съзнание, а не къмъ усъвършенстването на индивидуалното такова, което може да се счита за *случайна* жизнена проява; като наблюдаваме, казва той, какъ старото поколение е наведено надъ новото (родители надъ деца) въ грижи да му осигори сществуването, какъ новото, токущо закрепнало, се навежда, протекторски, надъ още по-новото, ние се изпълваме съ разбирането, че животътъ-съзнание тече, за да тече, презъ поколенията, презъ всички. Всичко помага, дори се жертва отчасти, или напълно, за да улеснява това шеметно течение на живота-съзнание презъ поколенията, дава нови и нови тласъци напредъ, задържа малко за себе си,